

sanoma utbildning

Studiehandledning till

Psykiatri 2, Sanoma Utbildning

Författare: Inger Andersson Höglund, Britt Hedman Ahlström

Studiehandledningen tar upp innehållet i de 16 kapitlen i boken som är skriven för programfördjupningen Psykiatri 2 gymnasieskolans Vård- och omsorgsprogram.

Studiehandledningen innehåller 11 studieenheter.

I varje studieenhet finns varierande uppgifter som är avsedda att hjälpa eleven att nå målen genom fördjupning och reflektion.

Studieuppgifterna kan göras både individuellt och i grupp. Innan du gör studieuppgifterna läs igenom det aktuella kapitlet.

Studiehandledningen får kopieras.

För mer information kontakta:

Anja Aronsson förläggare
anja.aronsson@sanomautbildning.se

1. Människans psyke

1. Centrala begrepp:

Utvecklingsteorier, Psykodynamisk, Socialpsykologisk, Kognitivt, Inlärningspsykologiskt, Medicinsk-biologiskt, Stress-sårbarhet, Akut stress och Kris.

Läs kapitel 1 och 4.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare. Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i din studiegrupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp.

Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.

4. Arbeta i grupp. Varje grupp väljer ut en utvecklingsmodell och fördjupar sig i den genom att reflektera kring: Känner ni igen de olika faserna hos er själva eller era barn?

Vad kan hända individen som vuxen om det blir ”fel” i någon fas?

Vilket stöd kan ett barn behöva som har en förälder med psykisk funktionsnedsättning eller substansberoende?

Bilda sedan tvärgrupper och diskutera era reflektioner utifrån er valda modell.

5. Arbeta i grupp. Välj ut ett synsätt, till exempel medicinsk-biologiskt synsätt, och diskutera utifrån ditt eget synsätt för- och nackdelar med det synsättet och hur det kan påverka dig i mötet med personer med psykisk funktionsnedsättning.

Fortsätt diskussionerna i tvärgrupper.

På detta sätt fördjupar du din förståelse och tränar dina färdigheter.

6. Intervjua personal som arbetar med krishantering.

- Hur arbetar de praktiskt med en person som befinner sig i en kris?
- Vad är viktigt i det professionella förhållningssättet i mötet med en krisdrabbad?
- Hur kan ett akut stressyndrom förhindras?
- Bearbeta intervju svaren genom att reflektera över vad personalen har sagt.
- Diskutera med dina studiekamrater om vad ni fått reda på i era intervjuer.

På detta sätt utvecklar du en färdighet och förtrogenhet att möta människor i krissituationer.

2. Psykisk störning och psykisk funktionsnedsättning

1. Centrala begrepp:

Psykisk störning, Psykos, Personlighetsstörning, Förstämmningssyndrom, Ångestsyndrom, Psykisk funktionsnedsättning och Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Läs kapitel 2, 3, 6, 7, 8 och 11.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare. Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i en grupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp.

Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.

4. Beskriv utförligt och nyanserat tänkbara orsaker och symtom som Linus på s. 62, Jonas på s. 124 och Kristina på s. 141 har. Diskutera orsaker och symtom med dina studiekamrater.

5. Läs om Mohamad på s. 107.

- Vilka symtom visar han?
- Vad kan symtomen bero på?
- Vad visar han för typ av psykisk störning?
- Vad har han för psykisk funktionsnedsättning?

Jämför din ”analys” med dina studiekamraters. Diskutera likheter och skillnader i era bedömningar?

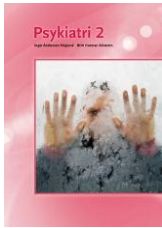
6. Se filmen: ”I rymden finns inga känslor”. Diskutera i grupp.

Vilka neuropsykiatriska funktionsnedsättningar hade huvudpersonen?

Hur blev han bemött av sin omgivning?

7. Diskutera i grupp vilka likheter och skillnader som finns mellan psykisk störning och psykisk funktionsnedsättning. Diskutera också likheter och skillnader i professionellt förhållningssätt och behandling av personer med psykisk störning och personer med psykisk funktionsnedsättning.

På detta sätt fördjupar du din förståelse och tränar dina färdigheter.

3. Samsjuklighet och komplexitet

1. Centrala begrepp:

Suicid, Riskbruk, Substansberoende, Missbruk, LVM, Samsjuklighet, Komplexitet, Stödverksamheter och Närstående.

Läs kapitel 5, 9 och 10.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare. Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i en grupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp.

Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.

4. Läs om Ella på s. 92. Beskriv översiktligt Ellas suicidprocess. Läs om suicidprevention på s. 95. Beskriv också hur Ellas suicidförsök hade kunnat förhindras.

5. Skriv ned dina reflektioner kring suicid utifrån:

- Vilka känslor väcks hos dig när en person har tagit sitt liv?
- Skulle du kunna förhindra det?
- Hur kan du bemöta en suicidnära person?

Diskutera dina reflektioner med dina studiekamrater.

6. Läs om Viktor på s. 157. Beskriv utförligt och nyanserat Viktors situation utifrån riskbruk, missbruk och beroende. Jämför era berättelser i studiegruppen.

7. Läs om, Lag om vård av missbrukare i vissa fall, på s. 176. Diskutera med dina studiekamrater hur ett professionellt förhållningsätt och bemötande ska vara av en person som vårdas enligt LVM.

Redovisa genom rollspel.

8. Läs om Carina på s. 183. Beskriv de olika delarna i Carinas symtom och i hennes psykiska funktionsnedsättning. Beskriv också vad komplexiteten består av. Redovisa för dina studiekamrater.

9. Arbeta i grupp. Tänk er att ni arbetar med personer med komplex problematik. Beskriv vilken verksamhet ni arbetar i. Beskriv hur ni professionellt hjälper och ger stöd till personer med komplex problematik och deras närstående. Redovisa ert arbete i tvärgrupper.

På detta sätt fördjupar du din förståelse, tränar dina färdigheter och får en förtrogenhet för komplex problematik.

4. Psykiatriska verksamheter

1. Centrala begrepp:

Tvångsåtgärder, LPT, Rättspsykiatri, LRV, Psykiatrisk vårdavdelning, Psykiatrisk öppenvård, Barn och ungdomspsykiatri, LVU, Boendestöd och Daglig verksamhet.

Läs kapitel 2, 10, 12 och 13.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare. Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i en grupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp.

Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.

4. Läs om Adam och Jane på s. 31. Beskriv inom vilka psykiatriska verksamheter Adam och Jane kan få behandling, stöd och annan hjälp. Om du var personal inom dessa verksamheter hur skulle du då hjälpa och bemöta Adam, Jane och deras närstående.

Diskutera med dina studiekamrater.

5. Gör ett studiebesök på en rättspsykiatrisk klinik. Ställ frågor om allvarlig psykisk störning, § 7-undersökning, LRV och öppen psykiatrisk vård. Sammanställ svaren och reflektera tillsammans med dina studiekamrater.

6. Intervjua personal som arbetar på en psykiatrisk vårdavdelning och med psykiatrisk öppenvård.

- Vad är personalens uppdrag?
- Hur arbetar de?
- Vad gör de tillsammans med personen som har behov av behandling, stöd och hjälp?

Bearbeta intervju svaren genom att reflektera över vad personerna har sagt.

Diskutera med dina studiekamrater om vad ni fått reda på i era intervjuer.

7. Ta reda på vilket ansvar kommunerna har och vilka verksamheter som finns för personer med psykisk funktionsnedsättning i din hemkommun. Redovisa för dina studiekamrater.

På detta sätt utvecklar du din förståelse för och färdighet i att arbeta i psykiatriska verksamheter.

5. Psykiatrisk behandling

1. Centrala begrepp:

Diagnos, Skattningar, Farmakologisk behandling, ECT, Beteendeterapeutisk behandling, Kognitiv behandling och Psykodynamisk behandling.

Läs kapitel 12.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare. Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i en grupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp.

Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.

4. Välj ut någon berättelse i boken, och utifrån symtomen som personen visar, och beskriv vilken diagnos/diagnoser personen kan tänkas ha. Vilka psykiska funktionsnedsättningar kan dessa diagnoser ge personen?

5. Läs om skattningar på s. 211. Fördjupa din kunskap om någon av metoderna.

Redogör för dina studiekamrater, som har fördjupat sig i andra skattningsmetoder.

6. Dela in er i tre grupper. En grupp fördjupar sig i medicinsk behandling, en grupp i beteendeterapeutisk och kognitiv behandling och en grupp fördjupar sig i psykodynamiska behandlingsmetoder. Gruppen väljer ut en berättelse i boken och visar hur gruppens behandlingsmetod utövas. Redovisa genom rollspel, PowerPoint, inlevelseövningar eller annat ni tycker är lämpligt.

7. Läs om synsätt på s. 28 och läs om olika behandlingsmetoder i kapitel 12.

Diskutera i grupp:

- Hur hänger de olika synsätten ihop med behandlingsmetoderna?
- Kan man till exempel använda psykofarmaka när man arbetar utifrån ett psykodynamiskt synsätt?
- Vilka övriga reflektioner har ni när det gäller synsätt och behandlingsmetoder.

På detta sätt utvecklar du din förståelse och förtrogenhet om psykiatriska behandlingsmetoder.

6. Psykiatrisk omvårdnad och omsorg

1. Centrala begrepp:

Psykiatrisk omvårdnad, Omvårdnads- och omsorgsprocessen, Behovsbedömning, Omvårdnadsmodeller, Dokumentation och Utvärdering.

Läs kapitel 13.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare. Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i en grupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp.

Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.

4. Läs om Ellen på s. 233. Beskriv hennes behov av omvårdnad. Beskriv omvårdnadsprocessen. Vilket bemötande och professionellt förhållningssätt ska Ellen få med tanke på att hon vårdas enligt LPT? Diskutera med dina studiekamrater.

5. Se filmen ”Sluten avdelning”. Diskutera filmen utifrån begreppen tillsammans med dina studiekamrater.

6. Läs när Ellen på s. 233 blir utskriven och får stöd av personal som arbetar i kommunal psykiatri. Diskutera vilka behov av stöd och omsorg hon kan ha.

Gör en genomförandeplan för Ellen.

På detta sätt fördjupar du din förståelse, tränar dina färdigheter och får en förtrogenhet för psykiatrisk omvårdnad och omsorg.

7. Samtal och kommunikation

1. Centrala begrepp:

Kommunikation, Professionella samtal, Motiverande samtal, Reflektion, Professionellt förhållningssätt, Empati och Kommunikationshinder.

Läs kapitel 12 och 15.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare. Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i en grupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp.

Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.

4. Arbeta två och två. Diskutera likheter och skillnader mellan samtal tillsammans med vänner och professionella samtal. Gör två rollspel, ett som visar ett professionellt samtal och ett som visar samtal vänner emellan. Hur kändes det? Vilka var de viktigaste skillnaderna.

5. Läs om de olika stegen i empatiprocessen på s. 271. Välj ut en situation som beskrivs i boken. Åskådliggör tillsammans med en studiekamrat situationen och visa de olika delarna i empatiprocessen.

6. Diskutera i grupp olika typer av kommunikationshinder. Ge förslag hur man som professionell kan minska sina kommunikationshinder.

7. Under din praktik ska du studera hur man arbetar med yrkesmässig handledning. Fråga vad personalen tycker om yrkesmässig handledning. Sammanställ svaren och redovisa för dina studiekamrater.

På detta sätt utvecklar du din färdighet och förtrogenhet för samtal och kommunikation.

8. Psykiatrisk rehabilitering och återhämtning

1. Centrala begrepp:

ICF, Rehabilitering, Rehabiliteringsmodeller, Samordnad rehabilitering och Återhämtning.

Läs kapitel 14.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare. Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i din studiegrupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp. *Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.*

4. Fördjupa dina kunskaper om ICF på s. 254 och på Socialstyrelsens hemsida. Gör en funktionsbedömning på Olof på s. 253. Redogör för dina studiekamrater.

5. Arbeta i grupp och fördjupa er i någon rehabiliteringsmodell för personer med psykisk funktionsnedsättning. Redovisa genom rollspel, PowerPoint, berättelser eller annat ni finner inspirerande.

6. Beskriv utförligt och nyanserat Olofs återhämtningsprocess. Beskriv hinder och möjligheter i Olofs process. Beskriv också ditt professionella förhållningssätt så återhämtning uppmuntras.

På detta sätt utvecklar du din färdighet och förtrogenhet om psykiatrisk rehabilitering och återhämtning.

9. Självbestämmande, delaktighet och närstående

1. Centrala begrepp:

Kasam, Coping, ESL-Ett Självtändigt Liv, Empowerment, Intresse- och anhörigföreningar, Närstående och Delaktighet.

Läs kapitel 2, 8, 9 och 14.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare. Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i en grupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp.

Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.

4. Arbeta i grupp. Gör studiebesök hos olika intresse- och anhörigföreningar för personer med psykisk ohälsa. Reflektera kring det som framkom på studiebesöken.

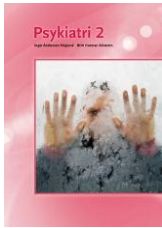
Redogör era intryck i tvärgrupper.

5. Läs om Kristina på s. 141, Viktor på sid 157 och Olof på s. 253. Diskutera i grupp hur de kan bli mer delaktiga och självbestämmande över sin situation och återhämtning.

Visa dina studiekamrater med hjälp av rollspel.

6. Se filmen ”Solisten”. Diskutera huvudpersonens situation med hjälp av de centrala begreppen. Reflektera över nya tankar som har väckts.

På detta sätt utvecklar du din förståelse och förtrogenhet kring självbestämmande och delaktighet.

10. Yrkesroll, samarbete och samverkan

1. Centrala begrepp:

Självsikt, Helhetssyn, Etik, Yrkesmässig handledning, Samarbete, Revirtänkande, Samverkan och Samverkansplan.

Läs kapitel 14 och 15.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare. Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i en grupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp.

Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.

4. Intervjua personal som arbetar med personer med psykisk ohälsa och psykisk funktionsnedsättning. Ställ frågor om vad de anser är viktigt i sin yrkesroll utifrån begreppen. Bearbeta intervjusvaren genom att reflektera över vad som har sagts. Diskutera med dina studiekamrater vad ni fått reda på i era intervjuer.

5. Läs om Olof på s. 253. Beskriv utförligt och nyanserat hur du med hjälp av de centrala begreppen hjälper Olof på bästa sätt. Hur påverkar Olofs situation din yrkesroll?

6. Läs om de olika yrkesrollerna på s. 265. Beskriv utförligt och nyanserat hur samverkan mellan de olika yrkesrollerna kan gå till. Reflektera över vad personalen behöver för att samverkan ska underlättas. Diskutera med dina studiekamrater och tydliggör samarbete, samverkan och revirtänkande med ett rollspel.

På detta sätt utvecklar du din förståelse och förtroenhet med yrkesrollen och samverkan.

11. Prevention, förbättring och kvalitetsarbete

1. Centrala begrepp:

Prevention, Evidens, Implementering, Forskning, Entreprenöriellt förhållningssätt och Genombrottsmetoden.

Läs kapitel 16.

Beskriv översiktligt vad varje begrepp betyder.

När du gör det tillägnar du dig faktakunskap om begreppen.

2. Tänk efter om du har stött på dessa begrepp tidigare? Beskriv för dig själv i vilka sammanhang de kom upp. Förstod du då vad de betydde? Tänk på vad begreppen betyder för dig nu.

När du arbetar på detta sätt reflekterar du över begreppen.

3. Diskutera begreppen i en grupp och jämför era uppfattningar om varje begrepp.

Genom att du diskuterar med andra fördjupar du din reflektion.

4. Arbeta i fyra grupper. Varje grupp fördjupar sin kunskap om suicidprevention, missbruksprevention, prevention för psykisk ohälsa eller prevention för självskadebeteende. Sök fakta från olika webbsidor. Sammanställ fakta och redovisa i tvärgrupper.

5. Under din praktik ska du studera förbättrings- och kvalitetsarbetet. Intervjua någon i personalen om vilka förbättringsarbeten som gjorts på arbetsplatsen det senaste året och hur dessa har utvärderats.

- Fråga också vad personalen anser behöver förändras på arbetsplatsen.
- Bearbeta intervju svaren genom att reflektera över vad personalen har sagt.
- Diskutera med dina studiekamrater om vad ni fått reda på i era intervjuer.

6. Fördjupa dig i någon av de avhandlingarna som beskrivs på s. 290–291. Reflektera:

- Väcker det nya frågor hos dig?
- Vad kan du använda från resultatet i ditt arbete med personer med psykisk funktionsnedsättning?
- Hur kan du använda något från resultatet i din kommande yrkesroll?

På detta sätt utvecklar du din förståelse och förtroenhet om prevention, förbättringsarbete och forskning.

Ämne - Psykiatri

Ämnet psykiatri är tvärvetenskapligt. Det bygger i huvudsak på medicinsk vetenskap, vårdvetenskap och pedagogik. Ämnet behandlar vård- och omsorgsarbete vid psykiska sjukdomar.

Ämnets syfte

Undervisningen i ämnet psykiatri ska syfta till att eleverna utvecklar kunskaper om olika psykiska funktionsnedsättningar. Den ska bidra till att eleverna utvecklar förmåga att kommunicera och möta patienter och brukare med ett lyhört, respektfullt och empatiskt förhållningssätt. I undervisningen ska eleverna också ges möjlighet att utveckla kunskaper om livsvärldens betydelse för uppkomst av psykisk funktionsnedsättning liksom om samhällets och enskilda människors möjlighet att påverka den.

Undervisningen ska bidra till att eleverna blir medvetna om de fördomar som finns om psykiska funktionsnedsättningar. I undervisningen ska eleverna ges möjlighet att diskutera orsaker till ökningen av psykisk ohälsa i samhället inte minst bland unga samt utveckla förståelse av att psykisk ohälsa kan drabba alla människor och att det är lika naturligt att söka hjälp för det som för en fysisk sjukdom. Eleverna ska dessutom utveckla förståelse av hur vården, omsorgen och omvårdnaden ska utformas för patienter och brukare med psykiska funktionsnedsättningar. Eleverna ska ges möjlighet att planera, genomföra, dokumentera och utvärdera arbetet utifrån omvårdnads- och omsorgsprocessens olika steg.

Undervisningen i ämnet psykiatri ska ge eleverna förutsättningar att utveckla följande:

1. Kunskaper om lagar och andra bestämmelser som styr verksamhetsområdet samt förmåga att arbeta efter dessa i praktisk verksamhet.
2. Kunskaper om den historiska utvecklingen inom verksamhetsområdet samt om betydelsen av evidensbaserad kunskap.
3. Kunskaper om rättspsykiatrins samhällsskyddande verksamhet samt förmåga att se människan bakom brottet i arbetet med att återanpassa patienten till ett liv i frihet.
4. Kunskaper om orsaker till att psykisk ohälsa uppstår samt faktorer som påverkar psykisk hälsa och ohälsa.
5. Kunskaper om olika psykiska funktionsnedsättningar samt förmåga att tillämpa dessa kunskaper i praktisk verksamhet.

6. Kunskaper om omvårdnads- och omsorgsprocessens olika steg och innehåll vid olika psykiska funktionsnedsättningar samt förmåga att tillämpa dessa kunskaper i praktisk verksamhet.
7. Kunskaper om den samhällsbaserade psykiatrins olika stödåtgärder i arbetet med patienter och brukare som är i behov av återhämtning.
8. Förmåga att möta och kommunicera med patienter, brukare och närstående på ett respektfullt, lyhört och empatiskt sätt samt förmåga att reflektera över sitt eget förhållningssätt i mötet med dem.
9. Förmåga att med kreativitet och initiativförmåga medverka i vårdens, omsorgens och omvårdnadens förbättrings- och kvalitetsarbete utifrån evidensbaserad kunskap.
10. Kunskaper om hur ett väl utvecklat samarbete med olika huvudmän, yrkesgrupper och närstående påverkar patienters och brukares återhämtning positivt.

Kurser i ämnet

- Psykiatri 1, 100 poäng.
- Psykiatri 2, 200 poäng, som bygger på kursen psykiatri 1.
- Rättspsykiatri, 100 poäng, som bygger på kursen psykiatri 2.
- Samhällsbaserad psykiatri, 100 poäng, som bygger på kursen psykiatri 2.

Psykiatri 2, 200 poäng

Kurskod: PSYPSY02

Kursen psykiatri 2 omfattar punkterna 1, 5—6 och 8—10 under rubriken Ämnets syfte. I kursen behandlas fördjupade kunskaper i ämnet.

Centralt innehåll

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:

- Olika lagar och andra bestämmelser som styr verksamheten: lagen om psykiatrisk tvångsvård, lagen om vård av missbrukare och lagen om vård av unga.
- Orsak, symtom, skattningsinstrument, behandling, vård och omsorg, omvårdnad, återhämtning samt prevention vid mindre vanliga psykiska funktionsnedsättningar.
- Olika behandlingsformer, till exempel kognitiv beteendeterapi och dialektisk beteendeterapi samt ESL, ett självständigt liv.
- Samsjuklighet, bruk och missbruk vid psykisk funktionsnedsättning.
- Bedömning av behov, planering, genomförande, dokumentation och utvärdering av vård och omsorg samt omvårdnadsarbete vid mindre vanliga psykiska funktionsnedsättningar.
- Samtalsmetodik individuellt och i grupp. Motiverande samtal med öppna frågor, reflektioner och sammanfattningar. Kommunikationens betydelse vid tvångssituationer.
- Arbete med förbättrings- och kvalitetsarbete i den praktiska verksamheten.
- Vikten av samarbete mellan olika yrkesgrupper och olika ansvarsområden. Revirtänkande.
- Intresse- och anhörigföreningar samt deras möjlighet till påverkan på vården och omsorgen. Stödverksamhet till barn med föräldrar som har psykisk funktionsnedsättning eller missbruksproblematik samt utbildning om psykiska funktionsnedsättningar. Delaktighet för patienter, brukare och närstående i vård- och omsorgs- samt omvårdnadsarbete.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven redogör **översiktligt** för lagar och andra bestämmelser som styr verksamheten samt arbetar efter dem. Eleven beskriver även **översiktligt** orsak, symtom, skattningsinstrument, behandling, vård och omsorg, omvårdnad, återhämtning samt prevention vid mindre vanliga psykiska funktionsnedsättningar. Med det som utgångspunkt och **i samråd** med handledare planerar, genomför och dokumenterar eleven vård-, omsorgs- och omvårdnadsarbete utifrån omvårdnads- och omsorgsprocessens olika steg.

Eleven ger **enkla** exempel på hur man utifrån olika situationer möter och kommunicerar med patienter och brukare på ett respektfullt, lyhört och empatiskt sätt samt utför detta **i samråd** med handledare. Dessutom värderar eleven med **enkla** omdömen sitt eget förhållningssätt i mötet med patienter och brukare. Eleven tar **i samråd** med handledare initiativ i **bekanta** situationer i vård- och omsorgsarbetet samt beskriver **översiktligt utifrån givna frågeställningar** hur olika rutiner påverkar arbetet.

Eleven redogör **översiktligt** för nyttan av att olika huvudmän, yrkesgrupper och närstående blir delaktiga i utformningen av patientens och brukarens vård och omsorg samt omvårdnad.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven redogör **utförligt** för lagar och andra bestämmelser som styr verksamheten samt arbetar efter dem **och beskriver utförligt hur de påverkar patienternas handlingsfrihet**. Eleven beskriver även **utförligt** orsak, symtom, skattningsinstrument, behandling, vård och omsorg, omvårdnad, återhämtning samt prevention vid mindre vanliga psykiska funktionsnedsättningar. Med det som utgångspunkt och **efter samråd** med handledare **uppmärksammar eleven behov samt** planerar, genomför, dokumenterar och **utvärderar** vård-, omsorgs- och omvårdnadsarbete utifrån omvårdnads- och omsorgsprocessens olika steg.

Eleven ger exempel på hur man utifrån olika situationer möter och kommunicerar med patienter och brukare på ett respektfullt, lyhört och empatiskt sätt samt utför detta **efter samråd** med handledare. Dessutom värderar eleven med **nyanserade** omdömen sitt eget förhållningssätt i mötet med patienter och brukare. Eleven tar **efter samråd** med handledare initiativ i **bekanta** situationer i vård- och omsorgsarbetet samt beskriver **utförligt** hur olika rutiner påverkar arbetet.

Eleven redogör **utförligt** för nyttan av att olika huvudmän, yrkesgrupper och närstående blir delaktiga i utformningen av patientens och brukarens vård och omsorg samt omvårdnad.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med viss säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven redogör **utförligt och nyanserat** för lagar och andra bestämmelser som styr verksamheten samt arbetar efter dem **och beskriver utförligt och nyanserat hur de påverkar patienternas handlingsfrihet och vårdarbetet**. Eleven beskriver även **utförligt och nyanserat** orsak, symtom, skattningsinstrument, behandling, vård och omsorg, omvårdnad, återhämtning samt prevention vid mindre vanliga psykiska funktionsnedsättningar. Med det som utgångspunkt och **efter samråd** med handledare **uppmärksammar eleven behov samt** planerar, genomför, dokumenterar och **utvärderar** vård-, omsorgs- och omvårdnadsarbete utifrån omvårdnads- och omsorgsprocessens olika steg.

Eleven ger exempel på hur man utifrån olika situationer möter och kommunicerar med patienter och brukare på ett respektfullt, lyhört och empatiskt sätt samt utför detta **efter samråd** med handledare. Dessutom värderar eleven med **nyanserade** omdömen sitt eget förhållningssätt i mötet med patienter och brukare **samt anpassar det vid behov till ändrade förutsättningar**. Eleven **motiverar också utförligt och nyanserat kommunikationens betydelse i arbetet**. Eleven tar **efter samråd** med handledare initiativ i **nya** situationer i vård- och omsorgsarbetet samt beskriver **utförligt och nyanserat** hur olika rutiner påverkar arbetet.

Eleven redogör **utförligt** för nyttan av att olika huvudmän, yrkesgrupper och närstående blir delaktiga i utformningen av patientens och brukarens vård och omsorg samt omvårdnad. **Dessutom förklarar eleven utförligt och nyanserat vilka negativa följder det kan få om dessa grupper inte involveras i utformningen**.

När eleven samråder med handledare bedömer hon eller han **med säkerhet** den egna förmågan och situationens krav.